

Naročnina

za državo SHS:

na mesec ..... Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno ..... Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji ..... Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEC**Političen list za slovenski narod.**

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnihštva 328.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sar-
ajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Slovenski starši!

(Glas iz kroga staršev.)

Z dnem 1. decembra t. l. — torej sre-
di šolskega leta — naj se — tako se glasi
naredba ministra prosvete g. Sv. Pribičevi-
ča — v vseh naših realnih gimnazijah (v
Ljubljani, Novem mestu, Kočevju, Celju,
Ptuju, Murski Soboti) preneha v 1. in 2.
razredu s poukom latinščine, nemščine in
občne povevnice, uvede pa naj se pouk
francoščine (v 2. r.) ter petja in risanja.
Do 7. jan. 1925 bo naredba vsekakor mora-
la biti izvedena. Tri mesece (oz. trinajst
mesecev) so se učenci učili teh predmetov;
zdaj jih lahko pozabijo. Ko bodo prišli v
5. razred, bodo pa iste predmete znova za-
čeli (ker v srbskih srednjih šolah se po-
učuje latinščina, občna povevnica ter drugi
tuji jeziki šele od 5. razreda dalje).

Ta naredba bije v obraz vsaki pedago-
giki in metodiki. Sredi šolskega leta pač
nikjer na svetu doslej niso tako korenito
spreminjali učnega načrta. Toliko ur, po-
rabljenih za te tri predmete, izgubljenih,
proč vrženih! To mora te mlade ljudi po-
polnoma zbegati, jim vzeti veselje do
učenja.

Mi, očetje, smo v začetku šolskega leta
vpisali svoje otroke v dosedanje realno
gimnazijo in trdnvi veri, da bo vsaj do konca
leta ostala nespremenjena. Da bomo var-
ni, si nismo mogli niti misliti. Vpisali smo
sinove v realno gimnazijo, ker se nam
vprav ta tip srednje šole vidi posebno pri-
kladen za naše prilike in razmere. Mnogi
med nami iz lastne skušnje vermo, da latin-
ščina, ki je bila v srednjih šolah, v pravem
razredu, dečku izredno koristi: uči
močno misliti, disciplinira mu

njegov razum; ob latinščini se deček še-
zače prav zavedati ustroja svoje materin-
štine; ob latinščini se nauči stroge pazljivosti,
natančnosti, jedrnatega izražanja. To je priznala anketa naših vseučiliških
profesorjev, sodnikov, odvetnikov, zdravnikov.
To priznavajo povsod po kulturnem
svetu. Trgovska zbornica v Lyonu na Fran-
coskem n. pr. je 1. 1921 izjavila: »Pouk v
latinščini in grščini je najboljše sred-
stvo, da se mladi duh seznam s pojmi ja-
nost, logike, trdnega dokazovanja, ki so
koristni za vsako pismeno izražanje; ta
pouk je torej vsem učencem koristen, ki
nameravajo posečati višjo šolo t. j. prav tako
mladim ljudem, ki se posvetuje trgovini
in obrti, kakor tistim, ki si izvolijo
svobodne poklice.« Razen tega smo pre-
pričani, da je latinščina dobra podlaga za
učenje italijanščine in francoščine. — Da
nam je nemščina neobhodno potrebna in
bi se morala gojiti že v prvih letih, menim,
da uvidi vsak. Nismo zoper francoščino; ali
nemščino nam vsljuje praktična potreba.
Kako se bo naš dijak na vseučilišču izobra-
ževal, ako ne bo mogel čitati tudi nemških
znanstvenih knjig?

Da, vseučilišče! Ponosni smo
nanj. Toda bati se je, da po tej preuredbi
abiturient bodoče gimnazije ne bo mogel
s pridom študirati nobene stroke, razen
matematično-prirodoslovnih. Klasični, ro-
manski, slovanski jezikoslovec, jurist, me-
dicinec, zgodovinar ... vsi potrebujejo la-
tinščine. Naj navedemo samo suho dejstvo:
l. 1921 je o prilikih tozadne ankete v Švici
izjavilo izmed 1652 z d r a v n i k o v 1583,
da bodoči zdravnik potrebuje izobrazbe v
latinščini, in samo 69, da je ne potrebuje.

Mi smo prepričani, da je tip gimnazije,
kakršen je v Srbiji, neprikladen našim
razmeram, da, da bi uvedba tega tipa bila
naravnost smrtni sunek našemu gimnazij-
skemu pouku.

S to naredbo g. ministra Pribičeviča
se kruto ogrožajo kulturni interesi vsega
našega naroda. Če je za vsak narod srednja
šola, ki jo prelahka, nesreča, kaj šele za
naš narod! Potisnjeni med dva visoko-
kulturna in civilizirana naroda, Nemca in
Italijana, moremo ž njima tekmovali le s
skrajnim naporom vseh duševnih sil. V tem
oziru je položaj slovenske mladine čisto
drugačen nego položaj mladine v Srbiji. Se-
danji g. prosvin minister hoče vse realne
gimnazije imeti po enem kopitu, po kopitu,
ki ga imajo v Srbiji. Ali mora to biti? Za-
radi par otrok častnikov, ki bi bili morda
prestavljeni k nam, naj se tako grozno zn-
ža nivo naših gimnazij? Le čevelje sodi naj
kopitar, je dejal že Prešeren. Kakšno šolo

hočemo za naše otroke, bomo pa sodili
menda vendar mi, starši.

Naj protest ni strankarstvo. Realnih
gimnazij niso ustvarile stranke, ampak
razvoj časa. Naš protest ni demagogija. V
realnih gimnazijah so otroci vseh strank in
vseh stanov: uradnikov, delavcev, obrtnikov;
najmanj jih je (značilno za naš čas!) s
kmetov, t. j. 5 odstotkov!

Srbski zakon o srednjih šolah veli v
§ 13, odst. 3: »Jednom utvrđeni nastavni
plan i program ne može se menjati za učenje,
koji su po njem počeli učiti.« V Srbiji
se torej ne sme med šolskim letom učni
načrt menjati. Gotovo je to odredbo, nare-
kovala zdrava pedagogika in metodika.
Ali pa naj za nas v Sloveniji velja drugačna
pedagogika in metodika? Ali smo sploh iz-
ven vsake pedagogike?

Starši, zganimo se! Mi moramo režimu,
predvsem ministru za prosveto, z vso od-

ločnostjo zaklicati, da ne damo naših otrok
prikrajšati za blagodejne sadove, ki jih je
rodila in rodi naša srednja šola, kakor je
bila dosedaj urejena. Odredba g. Pribičevi-
ča je protizakonita, nepedagogična in v
neizmerno škodo za umsko in moralno iz-
obrazbo naših otrok. Ta naredba pomeni
udarec vsej Sloveniji, ker visoki razvoj
njenega šolstva potiska na nižjo stopnjo,
na kakršni naše srednje šolstvo sploh ni-
koli ni stalo. Šolska politika sedanjega mi-
nistra za prosveto je izraz centralizma, ki
nima smisla in sreca za naš razvoj, naš na-
predek in naše potrebe. Proti temu mora-
mo starši združeno energično protestirati
in pozvati ministra, da pusti naše šolstvo
vsaj pri miru, če že noče pospešiti njegovega
nadaljnega višjega razvoja! Starši, zberimo
se, da zaščitimo izobrazbo in bodoč-
nost naših otrok in kulturni razvoj našega
naroda!

prišel je v Pariz, da spozna državnike, ki
so slučajno sedaj na krmilu. Dalje je izjavil
dr. Ninčić, da komunisti v Jugoslaviji niso
dosegli nobenega uspeha, da je zunanjia politika ugodna, razmre z Italijo so dobre,
edino razmere z Albanijo povzročajo skrbi.

ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKI SPORAZUM O POTOVALNIH OLAJSAVAH.

Rim, 16. dec. (Izv.) Glasom tukajšnjih
virov se je med italijansko in jugoslovansko
vlado sklenil sporazum glede potovalnih
olajsov. Posebni komisiji se je poverila
naloga, da izdelajo novle vodilne norme. Pot-
ni listi (vizumi) bodo veljavni 6 mesecev
in bodo veljali za tja in nazaj 10 lir ali
10 zlatih dinarjev, za tranzit 5 lir ozir. 5
dinarjev v zlatu.

POVRAТЕK ANGLEŠKIH DELAVSKIH ZASTOPNIKOV IZ RUSIJE.

Moskva, 16. dec. (Izv.) Danes so čla-
ni odposlanstva angleških strokovnih orga-
nizacij zapustili Leningrad in se vrnili
v Anglijo.

ZAUPNICA ANGLEŠKI VLADI.

London, 16. dec. (Izv.) Zbornica je
danes odklonila predlog Mac Donaldov, ki
je predlagal grajo vladi zaradi njene poli-
tike v Rusiji in v Egiptu.

CHAMBERLAINOVA VNANJA POLITIKA.

London, 16. decembra. (Izv.) Chamberlain je danes v zbornici opravil vprašanje
vnjanja politike sedanje vlade. Pojasnil je
stališče vlade napram Rusiji in napram
Egiptu in z veliko zgovornostjo pobijal na-
sprotno stališče Mac Donalda in poslanca
Trevellyana.

MAC DONALD SE UMKA.

London, 16. nov. (Izv.) People po-
roča, da namerava Mac Donald odstopiti
od vodstva Delavske stranke. Kot njegova
naslednika imenuje Hendersona in Thomasa.

HERRIOTOV NASLEDNIK.

Pariz, 16. decembra. (Izv.) Vsled bo-
lezni Herriotove so začeli razmotrjati vpra-
šanje, kdo naj bi bil njegov naslednik v
vladi, če bi bil prisiljen zaradi bolezni od-
stopiti. V prvih vrstih imenujejo Brianda, po-
tem pa Painlevé-Ja in Pavia Boncourja.

ODSTOP ITALIJANSKEGO VOJNEGA MINISTRA?

Rim, 16. dec. (Izv.) V senatu so ob-
širno razpravljali o načrtu reorganizacije
italijanske armade. Večina generalov se z
novimi načrti ni strinjala in senat novih
načrtov ni odobril. Vsled tega je verjetno,
da bo vojni minister Di Gorgi odstopil.

UREDITEV URADNIŠKIH PLAC NA ČESKEM.

Praga, 16. decembra. (Izv.) Vlada je
danes predložila parlamentu zakonski na-
čert o ureditvi uradniških plač. Stroški bo-
do znašali 215 milijonov čeških kron. Po
novem zakonu bodo tudi stari penzionisti
izenačeni z novimi.

TRGOVSKA POGAJANJA MED ČESKO IN POLJSKO.

Varšava, 16. dec. (Izv.) Danes je pri-
šla v Varšavo posebna češka delegacija, da
sklene s Poljsko trgovsko pogodbo.

STROŠKI ZA AMERISKO MORNARICO.

Washington, 16. decembra. (Izv.) —
Zbornica je odobrila kredit za mornarico
v znesku 286 milijonov dolarjev.

ANGLEŠKO OROŽJE ZA RUSIJO.

London, 16. dec. (Izv.) Na neko inter-
pelacijo je odgovoril minister za trgovino,
da je znana tvornica Vickers pretekel spom-
ljanu dobavila Rusiji 600 strojnih pušk. Sedan-
ja vlada pa ne bo več dovoljevala do-
bar orožja za Rusijo.

STROŠKI ZA OSVOJITEV MAROKA.

Madrid, 16. dec. (Izv.) Stroški za bo-
jevanje v Maroku znašajo dnevno 6-7 mil-
ijonov pezet. Španci so izgubili dosegli okoli
20.000 mož in 7000 ujetnikov. Primanklaj
nameravajo pokriti z oddajo enega
deja prenoženja.

NEVARNOST V MAROKU.

Pariz, 16. dec. (Izv.) Listi poročajo,
da je stanje španske armade v Maroku
ohupno. Mesto Tattuan ogrožajo ustaši, ka-

Volivna agitacija PP režima.

Belgrad, 16. dec. (Izv.) Med samostoj-
nimi demokrati in radikali nikakor ne
more priti do sporazuma. Radikali se pri-
tožujejo nad njihovim postopanjem, kjer
jih hočejo izrabljati. Radi bi se jih osvo-
bodili in to v vsej državi. Samostojni demokrati postopajo nad radikali brezob-
zirno. Radikali se o vsem tem pritožujejo
pri izvrševalnem odboru. Tako radikali
iz Bosne in Hercegovine odklanjajo so-
delovanje s samostojnimi demokrati vsled
njihovih pretiranih zahtev. Pribičevič po-
skuša sedaj proti radikalom operirati z
Žerjavom. Vendar ne bo uspel, ker radikali
vidijo, kaj stoji v ozadju. Tako je v

južni Dalmaciji končnoveljavno propadel
samostojno demokratski kandidat Griso-
gono, minister brez portfelja, ki bi bil
moral biti po zahtevi samostojnih demo-
kratov nosilec samostojno demokratske-
radikalne liste. Radikali so si v južni Dal-
maciji izbrali za nosilca liste Ljubo Jova-
noviča, skupščinskega predsednika.

Tudi iz drugih okrožij prihajajo po-
dobne pritožbe nad samostojnimi demo-
kratimi. Ti premeščajo in odpuščajo iz služ-
be njihove uradnike. Ni izključeno, da
pride še pred volitvami do obračuna med
radikali in samostojnimi demokrati in da
jih bodo radikali za vedno zapustili.

Poročilo Nastasa Petrovića

Belgrad, 16. dec. (Izv.) Nastas Petrović se je vrnil s svojega agitacijskega po-
tovanja, ki je trajalo nad en mesec, z
južne Srbije in drugod. Na potovanju je
dobil zelo ugodne vtise. Ljudstvo v Ma-
kedoniji je zelo vneto za svobodo Jugos-
lavije in za ravnoopravnost. Glasovalo bo
za idejo, ne za osebe, kot je to pri nas, je
rekel Petrović. Dalje je poročal o tem,
kako so ga njegovi podrejeni organi, ko
je še bil notranji minister, napačno obve-
ščali o položaju, zlasti o komitskem giba-
nju v južni Srbiji. 8. februarja bo ljudstvo
storilo svojo dolžnost in glasovalo po
svoji vesti.

Opazil je, da pripravlja sedanja vlada
za volitve dva velika nesrečna greha, ki
se bosta maščevala. 1. Neprestano nagla-
šajo njeni organi, agitatorji in plačanci
ime kraljevo. Kralj da hoče to vlado ob-
držati tudi v slučaju, da izpadajo volitve
za vlado neugodno. 2. Vlada izvršuje nad
ljudstvom kruto nasilje. Policijski organi
prete in groze volivcem, če si bodo držni
glasovati za druge kandidate kakor
za vladce. Petrović je izrazil upanje na velik
uspeh pri volitvah, k čemur ga je zlasti po-
trdil sijajno uspeli nedeljski shod v Svi-
lajncu.

valce. Te orožnike je poslal na njegov shod
okrajni glavar sam.

Nadalje je poročal, da so opozicionalne
stranke povsod složne in da postavljajo
sporazumne kandidatne liste in da upa na
poraz vlad

terim se je pridružilo še nekaj novih plemen iz notranjosti dežele.

KAROLYJEVO PREMOŽENJE ZAPLENJENO.

Budimpešta, 16. dec. (Izv.) Sodišče je potrdilo zaplembro premoženja grofa Karolyja.

NAPETOST V ŠPANIJI.

Barcelona, 16. dec. (Izv.) Vlada je sklenila, da ostane še nadalje v veljavi sedanji vladni sistem. Napetost v celi deželi je velika.

FRANCOSKA INTERVENCIJA V MAROKU?

Pariz, 16. decembra. (Izv.) Francoska vlada je v stalni zvezi z Madridom. Francoski poveljnik v Alžiru general Lianthey se nahaja na marokanski meji.

Revolucija v Albaniji.

Dasi so belgrajska poročila o revoluciji v Albaniji pretirana, utegne nekaj za tem le tičati. Sedanjem belgrajskim režim je vlad Fan Nolija v Tirani neprijazen in favorizira bivšega ministrskega predsednika Ahmed Zogua. Zato ni čudno, da belgrajski tisk zelo podpiruje uspehe revolucionarnega gibanja, ki ga je Ahmed Zogu zanetil proti sedanji tiranski vladi.

Ozadje teh notranjih borb v Albaniji je agrarno-socialno. Cela srednja in južna Albania sta last par bogatih veleposestniških družin, katerim stoji na čelu Ahmed Zogu. Fan Noli, vladika pravoslavne albanske cerkve, se je postavil na celo agrarnoreformnega gibanja in je Ahmed Zogu poleti 1924 strmoglavljal. Koliko vodijo pri tem Fan Nolija resnični socialni nagibi, koliko osebna vladateljnost, je postranskega pomeja. Fakt je, da je Fan Noli postavil agrarno reformo, to je porazdelitev veleposestniških zemelj med dosedanje siromašne najemnike, kot glavno točko na dnevnem red albanske državne politike.

Toda stvar ima svoje težave. Albania, ki na zunaj predstavlja moderno državo, katera je od leta 1920. dalje celo zastopana v Društvu narodov, je v resnici fevdalna despotija najhujše vrste. Fan Noli je začel fevdalce razlažečevati, toda ti so še preveč vplivni in mogočni. Albanski čiftija, najemnik, je siromak, ki tudi kulturno stoji na tako nizki stopnji, da pomena agrarne reforme še ne razume prav. Reveža je lahko podkupiti. Zaradi tega Ahmed Zogu ni bilo težko ljudstvu dopovedati, da ga Fan Noli samo iz osebne dobičkažljnosti preganja in mu odvzema rodno očetovsko posest. Vrhtega ima Fan Nolijeva vlada nasprotnike v svobodnih plemih severnih albanskih alp, kjer veleposestva ni. Glavna skrb albanskih gorcev je, da jih ničče ne bi obdavčil in rekrutiral. Vlada pa nujno rabi denarja, če hoče gospodarske resore dežele izrabiti in javno varnost zasigurati, brez katere je gospodarska eksplotacija in privabitev tujega kapitala v deželo nemoga.

Končno je umiritev Albanije zelo otežkočena po kosovskem komitetu, to je, bandi par roparev, katerim načeljujeta Bajram Cur in Hassan beg Priština. Ti se obnašajo kot nekaka iredenta, ker pohajajo deloma iz Albancev na sedanjem ozemljju kraljevine SHS, ropajo pa vse, kar jim pod roko pride, in se tudi od jugoslovenskega režima dajo plačati, če treba. Menda se je Ahmed Zogu zdaj obrnil na te slavne može in zato ni izključeno, da zoper doživimo preobrat v tej nesrečni deželi. Ahmed Zogu-a imajo radi v Belgradu, Fan Nolija pa obratijo v Rimu.

Kdaj uvidi Albania, da je samo igrača v tujih rokah?

Iz zunanje politike.

* Dawesov načrt za Balkan. Neue Freie Presse poroča iz Ottawe, da je znani ameriški finančnik Kahn predaval v Canadian klubu o evropskih razmerah in rekel med drugim, da so balkanske države nevarno leglo nemirov v Evropi. Protibalkanski nevarnosti bi bilo najboljše sredstvo posebna Dawesova komisija za Balkan pod nadzorstvom Društva narodov.

* Grof Andrássy za Habsburžane. Grof Julij Andrássy je sklical v nedeljo shod ogrskih legitimistov. V svojem govoru se je z vso svojo zgovornostjo zavzel za vzpostavitev Habsburžanov na Ogrskem in zahvaloval, naj se habsburška rodbina s princem Otonom vred takoj preseli na Madjarsko, da bo novi kralj Oton II. vzgojen v čistem madjarskem duhu. Za vzpostavitev Habsburžanov na Ogrskem delajo po izjavi Andrássy-jevi jasno može, ki bodo znali premagati tudi morebitni odpor Male antante. Koncem svojega govoru je pozval govornik vse stranke, naj nastopajo v tem vprašanju složno, da se omogoči pravna kontinuiteta, ki bo imela za državo najugodnejše posledice. Govor grofa Andrássy-ja je vzbudil povsod veliko pozornost.

* Enotna fronta proti boljševizmu. Zagrebski listi poročajo iz Belgrada, da vzbuja v belgrajskih političnih krogih splošno po-

zornost potek zborovanja Društva narodov v Rimu, ki se je končalo pravzaprav brez vsakega rezultata. Vse kaže, da so mero-dajni gospodje pravi pomen tega zborovanja prikrali, vendar je pa zelo verjetno, da je bila glavni cilj zborovanja razprava o ruskem vprašanju in da so hoteli v Rimu zvariti enotno fronto proti boljševizmu. Ustvaritev skupne protiboljševiške fronte pod okriljem Društva narodov pa bi imela tudi važne posledice za našo notranjo politiko, zlasti na Hrvatskem. Zato smatrajo belgrajski diplomatski krogi novi protiboljševiški kurz kot znak za splošno revizijo vseh mednarodnih odnosa.

Tudi malo antanta bo morala medsebojno razmerje držav, ki jo tvorijo, revidirati, zlasti pa bo moral priti do čistih računov z Bolgarijo. To je tudi pomen potovanja dr. Marinkovića v Sofijo. Tudi ruski begunci so se začeli živahnogibati, da zaneso protiboljševiški kurz tudi v Rusijo, kjer so razmere zaradi nesoglasja med Trockim in Zinovjevom zelo napete.

Politične vesti.

+ Bojazen za ljubljanski mandat. Žerjavovi demokrati so dobili pri zadnjih volitvah v Ljubljani mandat. Po vsem tem, kar so samostojni demokratje nad Slovenijo zagrešili, je razumljivo, da se boje za ta svoj edini dosedanji mandat in to po vsej pravici. Saj bi morali biti Ljubljjančane z kurjo slepoto udarjeni, ako bi po vseh ponižanjih, ki jim jih je prinesla žerjavščina, še glasovali za žerjavovega kandidata v Ljubljani, ki bi bil slepo orodje Žerjavovega diktatorstva in bi moral plesati, kakor bi mu piskal in godel neparlementarni minister dr. Gregor. Te slabosti se zavedajo samostojni demokratje in zato skuša »Jutro« delati štimungo za demokratskega kandidata in vlti svojim ljudem malo korajše. Pa ko bi le način ne bil tako otročji, tako smešen, da se da namen Jutrovih bojazljivev kar otipati! Kdo bi se ne smejal, če čita n. pr. v »Jutru« tole kot duhovitost zamišljeno oslarijo: »Kakor se zatrjuje, je položaj v Ljubljani za SLS naravnost obopen in klerikalci v slovenski metropoli sami niti 1500 volivcev več ne postavijo. Kakor se zatrjuje... Ko bi »Jutro« dejalo vsaj: »Kar si g. Dolfe Ribnikar zmišljuje ali pa domišljuje! Če »Jutro« upa, da bi pravo razpoloženje ljubljanskega prebivalstva utegnila promotiti navidezno gospodarska kandidatura Žerjavovega upreženca, se bridko moti. Pomagala in izdala tudi ne bo prav nič tajna desna roka dr. Žerjava, ki se skriva pod drugo firmo in pred lastnimi ljudmi prikriva svoje službenstvo. Kako močna pa da je v slovenski prestolici stranka slovenskega naroda, o tem naj Žerjavovič le ne premišljuje preveč in prezgodaj, ker jih bo še prehitro glava bolela!

+ Žerjavov ljubljanski kandidat je torej navsezadnje vendarle postal Žerjavov posebni in osebni miljenec g. J. Mohorič. To ni šlo takolahko, ker so drugi priporočili dr. Windischerja, dr. Kramerja, dr. Puca, Dolfeta Ribnikarja, a najbolj poslušen se je zdel Žerjavu g. Mohorič, za to je po demokratskem principu tudi moral navsezadnje prodreti. Ljubljani je sedaj prispadla častna naloga, da tudi izvoli največjega Žerjavovega podrepnika za svojega poslanca. Da bi to lažje šlo, je starina »Slov. Narod« proglašil, da se bo v Jugoslaviji preorientiralo politično mišljenje v gospodarsko, seveda Žerjavovemu osebemu podrepniku na ljubo.

+ Duhovniške plače. Režimsko časopisje bobna na veliki boben, kako lepo skrbi oziroma kako hoče skrbeti sedanja vlada za materialno dobrobit duhovščine vseh veroizpovedi v celi državi, in slovenski režimovi še s posebno naslado naglašajo, kako velikanske dohodke bo prejemal ljubljanski škof. Ta velika skrb vlade za duhovščino pa je prišla nekoliko nenačoma in tako nepričakovano, da je na vsak način dobro in koristno ogledati si tudi vzroke te nenavadne vladne skrbi in ljubezni za gmočno dobrobit zlasti slovenske duhovščine. Nam je znano, da so imeli današnji vladarji in gospodarji Jugoslavije prav lepo večino že v starem finančnem odboru, a takrat se niso nič zmenili za dobrobit duhovščine! Minister dr. Janič je izdelal celo načrt, po katerem bi se bile berške plače slovenskih duhovnikov ne-le ne izboljšale, marveč celo izdatno poslabšale. Ker so imeli, kakor znano, sedanji režimovi v finančnem odboru večino in se je bilo opravljeno batiti, da bi njihova večina sprejela место predloga ministra dr. Korošca pripravljeni predlog prejšnjega ministra dr. Janiča, zato je dr. Spaho predlog ministra za vere umaknil in bi ta predlog prišel na vrsto šele po novi volitvi finančnega odbora. Danes je pa položaj čisto drugačen. Danes stojimo pred volitvami in zato je umevno, da skuša današnja vlada danes z vsemi sredstvi vplivati tudi na duhovnike, da jih pridobi na svojo stran prav po izreku: Kdor konja lovi, mo vsa mol! Tako postopanje vlade pa ni gentlemanško. Če so današnji vlastodržci spoznali, da so duhovniki za svoje težavno delo prestabno plačani, so imeli v starem finančnem odboru, v katerem so imeli večino, dovolj prilike dati duhovnikom njihovo prav-

vico in nobene milosti. To bi bilo lepo in kavalirsko. Če bi bila vlada to napravila takrat, ko je bil za tak sklep ugodnejši čas, bi bila izkazala duhovščini vso polno njen pravico in ne bi bila stvar izgledala kot neka prisiljena milost in volivna agitacija. Danes sicer vlada nima nobene manjše dolžnosti v tem pogledu, ni pa lepo od nje, če skuša zamešati pravico z milostjo in z neko svojo posebno naklonjenostjo in to s povsem prozornim na-menom. Pravo razpoloženje P.-P. režima v tem oziru očituje »Narod«, ki v isti številki, v kateri proslavlja vladno dobrohotnost na-pram duhovščini, denuncira duhovščino s temi besedami: »Priporočamo vladu te božje služabnike pri izplačilu draginjskih doklad«.

+ Še 16 milijonov dinarjev! »Pravda« z dne 15. t. m. piše: »Od zaupne strani izvemo, da so dali predsedniku vlade pred nekaj dnevi še 16 milijonov dinarjev iz dispozicijskega fonda na razpolago za volivno agitacijo. Ta vest se je raznesla tudi po deželi, kjer govore o tem z največjim ogorčenjem. Od vseh strani naglašajo, da čakajo bolnišnike po cele tedne na najpotrebnejše kredite, ki znašajo le po par tisoč dinarjev, da odlašajo z izplačili za najnavadnejše potrebe in da nižji nastavljeni redkodaj dobivajo pravčasno svoje plače. Če je dispozicijski fond namenjen za »zaupne cilje«, se ga mora kljub temu porabiti za stvari, ki koristijo celemu narodu, nikakor pa ne za cilje slučajno vladajoče stranke.«

+ Osješki župan dr. Hengl za monarhijo. Kakor poroča »Die Drau«, je nedavno zahtevala večina občinskega sveta v Osječku od župana dr. Hengla, naj skliče sejo, na kateri bi odgovoril, ali priznava tudi on republikanski program »Hrv. Zajednice« ali ne. Te seje sicer še ni bilo, vendar pa poroča »Die Drau« iz dobrega vira, da bo župan dr. Hengl na seji občinskega sveta izjavil, da on ni prista nove republikanske »Hrv. Zajednice«, ker je in bo ostal monarhist. Tudi večina osjeških občinskih svetovalcev, ki so bili izvoljeni na star program »Hrv. zajednice«, se bo pridružila župana dr. Henglu, da na ta način prepreči razpust občinskega sveta.

Bivši prometni minister Sušnik o svojem delovanju.

(Poročilo ministra Sušnika na javnem zborovanju železničarjev na Jesenicah in v Mariboru.)

Humanitarni fond.

Da so se prispevki za socialno ustanovo nekoliko povečali, je resnica. Toda zgodilo se je to radi tega, ker so se nakupile po raznih zdraviliščih hiše, — v zadnjem času v Ličku na Hrvatskem in v Splitu v Dalmaciji, — kjer bodo oboleli železničarji iz vseh krajev, če se pridejo zdraviti, imeli udobno stanovanje zastonj. Železničarji bodo imeli samo veliko korist. Vrhtega pa se ustanavlja pri posameznih direkcijah ambulance, kjer bodo železničarji dobivali prvo zdravniško pomoč. Menda še niste pozabili, da se je nedavno prva taka ambulance otvorila v Ljubljani! Da se bolniški prispevki izplačujejo tako nereno in počasi je kriva centralistična uprava, ker je za vsak znesek treba odbriti oršana glavne kontrole, kar zadrži stvar večkrat za mesec dni.

Železničarska šola.

Cisto na kratko naj omenim samo, da sem tudi popolnoma reorganiziral železničarsko šolo v Beogradu. Dosedaj se je na ti soli vršil pouk dve leti. Kandidati so se učili vse mogoče stvari, celo francoski jezik. Ko so pa po dveh letih prišli v praksco, niso znali niti telegrafirati. Zato sem reducirjal učno snov na najpotrebnejše predmete ter skrčil učno dobo za eno leto. Za učitelje sem imenoval same strokovnjake železničarje, med njimi Slovence in Hrvate. Vodstvo šole pa sem poveril gosp. Repiču, kontroloru iz Maribora, ki je priznan strokovnjak na tem polju.

Železničarski domovi.

Eno najvažnejših vprašanj za železničarje, posebno nižje uslužbence je gotovo stanovanjsko vprašanje. Kdo izmed Vas še ni videl, ko se je vozil okoli, na posameznih postajah celo vrsto wagonov, iz katerih so gledali izmenični in žalostni obrazi — vagonarjev? Tem nesrečnikom sem takoj v začetku posvetil vso svojo pozornost. Ko sem bil prvič kot minister v

Zagrebu, sem si ogledal tudi železničarsko kolonijo vagonarjev. Ne morem Vam popisati vso bedo in nesrečo teh ljudi, katerih je samo v Zagrebu gotovo blizu 400. Smilili so se mi do dna duše in sklenili sem čimprej pomagati jim. Čez dober mesec dni je bila že gotova pogodba med direkcijo in zagrebškim nadškofom dr. Bauerjem, po kateri je ministrstvo kupilo za jako povoljno ceno od g. nadškofa zemljišče blizu Maksimira. Nekaj milijonov je dalo ministrstvo, nekaj pa je dobila železničarska zadruga sama. Tako se bo kmalu dvigala ob lepem Maksimiru železničarska kolonija kjer bo vsaka družina imela svojo hišico in svoj vrt.

Slične stanovanjske zadruge pa so se ustanovile tudi pri drugih direkcijah, kakor v Ljubljani, Mariboru, Sarajevu in Beogradu, kjer pa poleg tega že obstoji železničarska uradniška kolonija. Da bi pomagali tudi tem zadrugam, sem napravil, ker ministrstvo samo ni imelo več denarja, predlog za ministrski svet, po katerem naj bi država dala stanovanjskim železničarskim zadrugam brezobrestno posojilo ali pa naj bi prevzeja garancijo za posojila, ki bi jih zadruge same načele. Čakal sem samo še na poročila poenotnih direkcij. Predno pa je prišlo do uresničenja tega načrta, je vsled krize vse skupaj padlo v vodo. — Pa vendar se še najdejo ljudje, celo med našimi inteligenčnimi, ki mi očitajo, da kot železničarski minister nisem pokazal pravega socialnega čuta, da nisem storil ničesar za revno, delavno ljudstvo. Odgovoriti morem samo to: Bog jim odpusti, ker ne vedo, kaj gorovijo.

Prehrana pasivnih krajev.

Končno pa še nekaj o mokil Slovenia, ki je glede prehrane pasivna, je letos izrečeno veliko trpela vsled toč in povodnji. Zato se je kvantum uvoza za žito in moko še povečal in narasel do 5000 vagonov letno. Ministrski svet vsled pomanjkanja kreditov za take ponesrečenje v celi državi ni mogel dovoliti več kakor 1 milijon dinarjev in 50 vagonov koruze. Da je na Slovenijo od tega odpadel le en majhen del, ni treba dokazovati. Zato pa je ministrski svet naročil meni kot prometnemu ministru, naj razmislim, če ne bi bilo mogoče pasivnim krajem v naši državi pomagati na ta način, da se jim dovoli pri prevozu moke in žita po železnicu popust pri tarifi. Nato sem predložil ministrskemu svetu na odobrenje predlog, da se za pasivne kraje v celi državi: za Dalmacijo, Črno goro, Hercegovino, Liko Zagorje in Slovenijo dovoli pri prevozu žita in moke na železnicu 40% popust od normalne tarife. Ko je ministrski svet odobril moj predlog, sem izdal znano naredbo, po kateri so bile v vseh pasivnih krajih poverjene z razdeljevanjem te ugodnosti izključno zadržane ustanove.

Moje ministrstvo je z odlokom od dne 14. oktobra t. l. štev. 43692 na podlagi navedenega sklopa ministrskega sveta natančno ugotovilo pogoje za izvrševanje tega popusta. Zadržni zvezni v Ljubljani se je dočilo 3300 vagonov, Zadržni zvezni v Celju 850 vagonov in Zvezni Slovenskih zadrug v Ljubljani 850 vagonov. (Koncem 1. 1923 je imela namreč Zadržna zvezna v Ljubljani 5

Somišljeniki!

Spominjajte se Ljudskega sklada! — Storite svojo narodno in strankarsko dolžnost v zgodovinskem boju, v katerem stojimo.

Darove sprejema tajništvo SLS v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna.

Dopisi.

Iz Kočevja. Tukajšnje »Glasbeno društvo« je priredilo dne 6. t. m. vokalni koncert v hotelu Trst pod vodstvom neumornega pevovedje g. Trosta. Zbor je zapel 16 pesmi raznih skladateljev, med katerimi je bilo tudi nekaj narodnih. Pevci so s svojim nastopom pokazali izredno pevsko disciplino in velik način predvode v izvajaju od zadnjega koncerta. Vse točke programa je pevski zbor izvajal s sigurnostjo in točnostjo. Pazil je dosledno na pravilno prednašanje in izgovorjavo besedila, kar pri podeželskih zborih navadno pogrešamo. Pri moškem zboru je nastopil kot solist g. tur. Vučič, ki je s svojim prikljivim in mehkim baritonom žel buren aplavz občinstva. — Koncert je občinstvo občinstvo prav dobro obiskalo in izražalo splošno zadovoljstvo; tem je pokajalo, da v polnem obsegu razume smisel kulturnega dela. Culi smo tudi že posameznikov, naj bi prihodnji nastopil tudi kak solist, ali pa naj bi zbor ponovil primerno doljšo skladbo prejšnjih koncertov, oziroma naštudiral novo. — Poleg pevskega zobra pa vzdržuje »Glasbeno društvo« tudi glasbeno šolo, kjer poučuje mladino poleg mladinskega petja tudi glasovir in goslanje. — Društvu želim obilo uspehov.

Dnevne novice.

— Nemščina na naših srednjih šolah. — Kakor znano, je prosvetni minister izdal naredbo, da se izenačita prva dva razreda realnih gimnazij in realk v vsej državi. Ta naredba se bo pri nas začela izvajati v januarju 1925, seveda če starši prizadeti učencev ne bodo ukenili proti temu ničesar. Ena izmed teh reform bo tudi ta, da se odpravi na nižji realni gimnaziji in na nižji realki nemščini in uvede mesto nje francoščina. Posledica bo, da se bo pričela poučevati nemščina šele v V. razredu realnih gimnazij in realk in da torej noben srednješolski abiturient ne bo več znan nemški, če se ne bo naučil privatno. Nepravne bodo postale vse nemške znanstvene knjige po naših zasebnih in javnih knjižnicah. Slovenci ne bomo mogli niti več študirati svoje lastne zgodovine, ki je za prejšnja stoletja pisana predvsem v nemškem jeziku. Neumljiv nam bo Valvasor, neumljivi drugi zgodovinski viri po naših arbivih. Razumeli ne bomo niti več aktov po naših uradilih, napisanih pred letom 1918. S tem bo prizadeta predvsem naša javnost. Prizadeto bo pa tudi vse gospodarsko življenje: naši trgovci in industriji rabijo še vedno nemščino in jih bodo rabili še dolgo časa. Po dovršeni nižji srednji šoli je šlo mnogo dijakov na trgovsko šolo, na trgovsko akademijo, na tehnično srednjo šolo; povod je bilo potrebno znanje nemščine. Sedaj pa dijak ne bo znal niti nemški brati, če se bo učil nemščine kot prostega predmeta. (To bo pa mnogim dijakom onemogočeno, ker se vozijo vsak dan po železnični domov in radi tega silno težko obiskujejo pouk neobveznih predmetov.) Radovalno smo tudi, ali smatrajo pri nas n. p. Štajerci in Kočvarji za potrebnejše, da znaajo francoski ali da znajo nemški. V naši državi je po uradni statistiki okoli pol milijona Nemcev. Uradnik Jugoslovan, ki bo med njimi služboval, ne sme razumeti njihovega jezika, ne brati njihovih listov.

Proti temu se bo ugovarjalo: Mi se moramo izenačiti glede šolstva s Srbi, zato da bo Srbi, ki se bo preselil v naše kraje, lahko poslikal svoje sinove v srednjo šolo. Dobro — toda v dosegu tega namena ni treba izenačiti vseh srednjih šol. Naj se pa ustavove v Ljubljani na kakem zavodu paralelni razredi po srbskem vzorcu. Tja naj pošiljajo svoje sinove tisti starši, ki misljijo, da bodo sinovi bolj rabili francoščino nego nemščino. Ni pa treba siliti vseh slovenskih staršev, da bi se radi tega odrekli tisti srednji šoli, o kateri so prepričani, da je bila v celoti dobra.

— 50 letnica znanstvenega dela. Minolo soboto je bil na zagrebski živinodravniški visoki šoli povodom 50 letnega doktorskega jubileja v drugo promoviran profesor Josip Ubl. Slavljene je prvič promoviral na duajske živinodravniške visoke šole, deloval je potem na Moravskem, l. 1870 pa nastopil profesorsko mesto na višji poljedelski šoli v Križevcih, kjer je ostal do svoje vpojavitve l. 1900. Prof. Ubl je bil zelo delaven in je spisal mnogo učnih knjig svoje stroke.

— Kdor je žepni koledar naše Kmettske zveze razpečal, naj napravi obračun, kdor ga ui, prosimo, naj ga nam vrne. Prepozno vrnjeti so za nas brez prave vrednosti. Somišljenci po deželi naj store svojo dolžnost čimprej. — Tajništvo Jugosl. Kmettske zveze.

— Ameriško posojilo za Osjak. Kakor poroča »Die Drau«, je ponudil ameriški finančnik Charles Mac Daniel osješkemu županu svoje posredovanje, da dobri mesec Osjak v Ameriki posojilo v znesku 2 milijonov dolarjev. S tem denarjem bi osješka mestna občina lahko takoj pokrila stroške za zgradbo mest-

ne elektrarne in cestne železnice in zgradila tudi modern vodovod. Denar bi dala finančna skupina, ki je tekmo enega leta že preskrbela investicijska posojila za razna mesta na Poljskem v znesku 20 milijonov dolarjev. — Tako se dvigajo iz svoje brezdelnosti skoro vsa večja mesta v Jugoslaviji. Belgrad je dobil že več prav izdatnih posejil v Švicari, Zagreb bo dobil za zgradbo elektrarne okoli 250 milijonov dinarjev posojila, Osjak bo dobil dva milijona dolarjev, samo naša uboga Ljubljana ne more nikam naprej, ker po zaslugu g. dr. Žerjava nimata občinskega sveta, ampak se mora na večno fretariti z gerenti, ki nimajo pravice sklepati niti najbolj potrebnih investicij kljub ogromni brezposelnosti, ki danes davi in mori vso Ljubljano in njeno okolico.

— Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani naznana, da v smislu vladne naredbe z dne 6. novembra 1924, št. 247 z. z. in nar. kakor tudi v smislu razglasila bančnega urada ministristva za finance z dne 6. novembra 1924, št. 248 z. z. in nar. prenehajo biti državni bankovci po 1 Kč z datumom 15. aprila 1919 in 50 Kč z datumom 15. aprila 1919 z dnem 31. decembra 1924 zakonito plačilo. Po navedenem dnevu bo te državne bankovce zamenjal samo glavni zavod bančnega urada pri ministru za finance v Pragi in pri vseh njegovih filialkah in to samo do dne 31. decembra 1926. Po 31. decembru 1926 se ti bankovci ne bodo zamenjavali.

— Osebne novice s pošte. Premašeni so: Franc Kancjan iz Meže v Muto, Marija Tekavčeva iz Ljubljane v Moste, Jožica Košičkova iz Trebnjega v Novo mesto, Justina Puppisova iz Murske Sobote v Cankovo, Krista Škerlečeva iz Ormoža k Sv. Tomažu pri Ormožu, Pavlina Ilavčeva z Rakeka v Stari trg pri Rakeku, Jožef Karner iz Subotice v Maribor, Ivan Kranjc iz Slovenske Bistrike v Stari trg pri Rakeku, Viktorija Razgarjeva iz Ljubljane v Zagorje ob Savi, Pavla Andrejeva iz Novega mesta v Črmošnjice, Justina Puppisova iz Cankove v Mursko Sobotu, Anica Kupševa iz Celja v Hrastnik, Miroslav Drobnič iz Grosupljega v Videm-Dobrepolje, Ivanka Siškova iz Maribora v Ljubljano, Pavla Zubkovčeva iz Studence pri Ljubljani v Ljubljano, Antonija Koželjeva iz Tržiča v Križe na Gorenjskem, Terezija Bučinkova iz Mežice v Maribor, Magda Ločnikova iz Kamnika v Tržič, Marija Troštova iz Grosupljega v Ljubljano, Matilda Bervarjeva z Celja v Maribor, Davorin Stefačec z glavnim mariborskim pošto na mariborsko kolodvorsko pošto, Jožica Glazarijeva iz Oplotnice v Radeču pri Zidanem mostu, Mara Kocjančičeva iz Radeč pri Zidanem mostu na Vič, Marija Ažmanova iz Brčke v Ljubljano, Marica Škofleková iz Gornjega grada v Mengši, Ivanka Gradowa iz Novega mesta v Semič, Frančiška Škrlevnikova iz Ljubljane v Krmelj, Mara Kržišnikova iz Litije v Maribor, Ljudmila Kržišnikova iz Maribora v Tuzlo, Pavlina Milavčeva iz Starega trga pri Rakeku na Rakek, Justina Florjančičeva iz Karlovca v Ljubljano, Ivanka Košičkova iz Studence pri Mariboru v Maribor, Matko Kuclerk poštnemu ravateljstvu v Ljubljani, Frančišek Podgoršek od poštnega ravateljstva v Ljubljani k III. terenskemu brzovarnemu in telefonskemu oddelku v Ljubljani, Rafaela Knapičeva iz Marnberga v Guštanji, Pavel Primaz iz Ljubljane v Maribor, Frančišek Ciuha iz Maribora v Ljubljano, Marija Praznikova iz Vidma pri Dobropoljah v Konjice, Ivan Kociper od Velike Nedelje v Ptujsko goro, Jakob Pinter iz Ljutomerja v Veliko Nedeljo, Frančišek Zuidarič iz Planine pri Rakeku v Ljubljano, Julija Albrehtova iz Slatine Radencev v Gornjo Radgonu, Erna Korenčinjeva iz Ljubljane v Slatino Radence, Olga Simoličeva iz Maribora v Zgornjo Sv. Kunjoto, Frida Huttmanova od Zg. Sv. Kunjote v Maribor, Rudolf Paljevec iz Maribora v Ljubljano, Leander Jak iz Ljubljane v Maribor.

— Morilec Jelen obsojen na 15 let ječe. Pred graškim porotnim sodiščem je bil dne 15. t. m. obsojen na 15 let ječe čevljarski pomočnik Anton Jelen, ki je v Gradcu umoril neko prostitutko.

— Ponarejevalci dolarskih čekov v Subotici zaprti. Policija v Subotici je izsledila in zaprla nevarnega ponarejevalca dolarskih čekov, nekega poljskega žida Spitzerja. Zaprla pa je tudi nekega Vodopivca, baje trgovca v Subotici, ki je dobavljal Spitzerju potrebne klišije.

— Otvoritev liške železnice in prvega Jadranskega velesejma. Primorsko stavbno društvo je ta teden izročilo državni komisiji popolnoma dovršeni del liške železnice od Knina do Pribudiča. Ponekod je treba še zadnjih izpopolnitve na nasipih in prekopih ter na postajnih zgradbah, ki so že vse pod streho. Potem preostane le še polaganje tračnic. Prvo pošiljatev tračnic, ki je došla na Sušak, so porabili za najnujnejše poprave na progi Zagreb-Belgrad, prihodnja pošiljatev pojde na progo Gračac-Knina. Ker se preko zime dela na progi zaradi snega ustavijo in bo trajalo potem polaganje tračnic približno dva meseca, je računati na otvoritev liške železnice — ako pojde vse posreči — meseca maja ali junija 1925. Kakor poroča splitska »Nova Doba«,

nameravajo dalmatinski krog povodom otvoritve liške železnice prirediti v Splitu prvi Jadranski velesejem, ki naj bi se potem redno vrnil, a vsako leto v drugem dalmatinskem mestu. Akcija za velesejem je že v teku.

Dr. OETKER-jev

vaničin sladkor

Dobi se povsod ali pa v tovarni

Jos. Reich, Maribor

Primorske novice.

— Gorška Straža tretjič pred sodiščem. Dne 11. t. m. je stal odgovorni urednik »Gor. Straže« Kemperle zopet pred senatom gorškega tribunala, da odgovarja »zaradi ščuvanja k sovraštu med socialnimi razredi«. Ta zločin je baje zagrešil list v dopisu »Z dežele«, v katerem se dopisnik peča z žalostnim položajem na ljudskih šolah, ki je nastal vsled poitaljančevanja. »Stražin« zagovornik je zahteval, da se mora obtožnici priložiti od zapriseženega tolmača napravljeni prevod inkriminiranega članka. Sodni dvor je zahtevi ugodil in obravnavo preložil.

— Slovensa otvoritev tržaškega vseučilišča. Dne 15. t. m. so v palaci Revolte v Trstu na veleslovesen način otvorili novo vseučilišče, ki obsega zaenkrat samo oddelek za gospodarstvo in trgovino, a se bo stopnjema izpopolnjevalo v popolno univerzo. Poleg zastopnikov vseh krajevnih oblasti sta bila na vzoča tudi ministra Oviglio in Nava. Rector magnificus prof. Asquini je v svojem govoru orisal dolgoletno borbo mesta Trsta za lastno vseučilišče, ki sega nazaj do 1. 1848. Sedaj se je odrešenemu Trstu ta želja končno uresničila. Vsekakor mora biti sedanja gospodarsko-trgovinska fakulteta zgolj izhodišče za nadaljnjo izpopolnitve. Trst je edina živa točka, ki posreduje stik med italijanskim kulturo in vzhodnimi deželami in Italija bi zanemarila svoje poslanstvo, ako se v Trstu ne bi pokazala v vsej suverenosti svoje kulture. — Minister Nava je v svojem govoru naglasil, da je tržaška univerza simbol in jamstvo za italijanstvo Trsta in pokrajine. — Na tržaško univerzo se je vpisal »ad honorem« italijanski prestolonaslednik.

— Iz Bistrice se nam piše: Italijani zidajo tukaj veliko vojašnico, ki bo kmalu pod streho. Dolga je stavba 100 m, pa pravijo, da bodo zidali še dve. Ravno tako se godi v Postojni. Gotovo je, da bo Bisterca važna vojaška postojanka, ker je blizu meje — Smečnika. — Govori se, da bodo oziroma so že katehetom, ki podučujejo na podružnicah, plače ustavljeni. To bo občuten udarec za mnoge. Sicer so duhovniki z delom itak preobloženi. Tam, kjer sta bila včasih po dva, je sedaj eden, kjer so bili štirje le dva, po Istri pa — oskrbuje eden po tri fare. Pravijo, da bodo prišli sem laški preti. Ne bo šlo. Prvič jih ni in drugič bi bili nemogoči. Sicer bo pa naš narod tudi to pretrpel!

Štajerske novice.

— Občni zbor »Županske zvezek«. — Opozorjam vse člane, posebno pa vse dosedanje odbornike »Županske zvezek« iz Štajerske, da se letošnjega občnega zebra v Ljubljani v pondeljek dne 22. t. m. udeleže v največjem številu. Po obstoječih pravilih voli Štajerski del Slovenije v odbor 10 odbornikov. Dobro bi bilo, da bi se zedinili že pred občnim zborom glede kandidatov. — Zvezka z vlaki je ugodna, ker se prične občni zbor ob enajstih dopolne po prihodu vseh vlakov. Popoldanska predavanja pa bodo pravočasno zaključena, da se bo vsak udeleženec lahko vrnil s prvim večernim vlakom. — Kosilo se bo lahko dobitilo v gostilni »Rokodelskega doma« (v bližini glavnega kolodvora), kjer bo občni zbor. Naročilo za obed naj se takoj prijavi tajništvu Županske zvezde v Ljubljani. — Upamo, da bo dovoljena udeleženec občnega zebra polovična železnična vožnja.

— Neizprosna smrt je ugrabilo iz vrst slovenskih industrijev v cvetu njegovih moških let podjetnega in delavnega moža, gospoda Karla Zalokaria, veleposestnika in tovarnarja v Mariboru. Prizadeti družini naše iskreno sožalje!

— Otvoritev razstave umetniškega kluba Grohar v Maribor. V soboto je bila v Mariboru otvorjena umetniška razstava »Grohar«. Otvoritev je prisostvovalo mnogo prijateljev umetnosti. Predsednik profesor Gvajc je v svojem pozdravnem govoru poudaril, da je klub razstavil tudi že v inozemstvu in je povsod željal kritiko. Rapslavili so člani kluba: Prof. Gvajc je razstavil vrsto akvarelov in portret Kostanjevca. Sojč je zastopan s skulpturami, med njimi so razni spomeni na Benetke. Prof. Zagari ima nekaj aktstudij. Čedne so slike Šantlove in Tscharrejeve. Razstava bo zadovoljila vsakega obiskovalca.

— K umoru v Studencih. Umor Miklove družine je brez dvoma umor kakršnega ne beleži mariborska policiska kronika že lep čas. Orožništvo je pridno zasledovalo opisan na neznanca in je imelo pri tem nenavaden

srečne roke, kajti enega se ji je že posrečilo prijeti. Miklov pomočnik je opisal nekega mizarja iz Ptuja, za katerega ime ni vedel, ki je sklepal z njegovim gospodarjem usodenega dne 17. decembra kupčije. Vsled tega je takoj nanj padel sum. Orožništvo je dognalo, da je to Fran Šlahtič v Ptuju. Orožništvo je izvršilo pri njem hišno preiskavo, ki je imela nenavaden ugoden uspeh. Našli so polno raznega blaga, ki je zelo slično z blagom, ki ga pogrešajo pri Miklu, nakar so Šlahtiča takoj zapri. Miklov pomočnik je med temi predmeti spoznal nekatere za last svojega gospodarja. Šlahtiča poznajo sosedje kot zelo srovnega človeka. Osumljen je že bil dvojnega umora. Šlahtič tudi vsako krivo in se čuti zelo užaljenega radi tega osušenja. O blagu, ki meče nanj sum, ne moretiči povediti. Miklovega trupla še niso mogli najti. Mogoče je bilo vrženo v Dravo ali pa sta ga Šlahtič in njegov pomagač kam zkopala. Obe nesrečni žrtvi so včeraj pokopali. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi, med njimi župan v Studencih.

— Velik vrom v Mariboru. V pondeljek zvečer so neznani vlonilci na Aleksandrovi cesti oropali trgovino z usnjem Navrhnik. Tatovi so odnesli najfinje blago in sicer v vrednosti 100.000 Din. Policija je takoj zaseča zasledovali vlonilce. Aretirala je že enega od te vlonilskih družb. Priznal je tatrino in povedal imena ostalih. Vsi so pri policiji zelo dobro znani. Dva sta bila pred kratkim izpuščena iz Lepoglave. Ta pisana gružba ima na vesti najbrž tudi razne vrome v manufakturne trgovine po deželi.

**O BLEKE NA
O BROKE!
MESTNI TRG 5
O. BERNATOVIC**

Ljubljanske novice.

— Radi novega slovenskega katekizma danes ob petih sestans — kakor dogovorjeno. Gg. katehetje, ki so za to zanimajo — povabljeni in dobrodošli!

Prosvefa:

pr Alojzij Remeč: **Magda**, tragedija ubogega dekleta v dvanaestih scenah. Splošna knjižnica 46. zvezek. V Ljubljani, 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 86. Cena broš. 14 Din, vezani 20 Din. — To delo je prvič uprizorilo Narodno gledališče v Mariboru v režiji in inšcenaciji g. V. Bratine, Narodno gledališče v Ljubljani pa jo uprizori v originalni režiji v soboto dne 20. t. m. Ker ima vsa igra le tri osebe in uprizorjena na skromen način ne zahteva posebnih sceničnih sredstev, bo tudi zelo primerna za manjše in podeželske odre.

pr Županič, **Srbi Plinija** in **Ptolemeja** je naslov zanimivi razpravi, ki jo je avtor objavil v Zborniku, posvečenem proslavi 35 letnice znanstvenega delovanja prof. Jovana Cvijića. Ime in narod Srbov je avtorju alarodijskega porekla iz Kavkaza. Najkasnejše v IV. stoletju po Kr. so sedeli že v transilvanskih Karpatih, kamor jih je vrgel tok velikih preseljevanj narodov. V osrčju Srednje Evrope so se pozneje poslovanili, daši enemu delu svoje staro plemensko ime, se kasneje v VII. stoletju naselili med južnimi Slovani kot nekaka vojaška bojna družina, ki je ugodno vplivala na postanek nove državne tvorbe zgodnjega srednjega veka na Balkanu. — Delo je izšlo tudi v ponatisu (50 Din).

pr Cerkveni Glasbenik 1924. 11. in 12. štev. ima sledečo vsebino: Ivan Naraks (dr. Fr. Kimovec); O pevskem pouku (Marko Bačuk); Cerkvenoglasbeni sestanek v Gorici (Roman Pahor); † gospa Marija Zalar (Marija Zalar); Cerkvene himne za obrednik (dr. Gregorij Pečjak); Kako in kje sem nabiral slovenske narodne pesmi (Franc Kramar); Iz odbora Cecilijskega društva v Ljubljani; Organistovske zadave; Koncertna poročila (Stanko Premrl); Par besed našim pevovodjem; Dopsi: Iz Gorice (Ivan Mercina), iz Reuč pri Gorici (Roman Pahor), iz Škocljana pri Monikongu (Janko Skrjanc); Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo; Karlo Adamičevje adventne pesmi, P. Hugolin Sattnerjevo božične i. dr.; Razne vesti; Skladbe na prodaj; Poziv in prošnja; Ob koncu leta. — Glasbena priloga prinaša dve St. Premrlovi božični pesmi. Cerkveni Glasbenik izhaja kot dvomesečnik šestkrat na leto in stane celoletno 35 Din, za dajake 20 Din, za Primorje 40 Din, za Ameriko 1 dolar. Dobri se lahko še cel letnik 1924. Posamezna številka lista s prilogom stane 6 dinarjev, priloga sama pol drugi dinar. Naroča se v Ljubljani, Pred sklopijo 12.

pr Zavod za fiziologijo primorcev. V Trstu so na pobudo znanega fiziologa Herlitzka, vsečiljskega profesorja v Turinu, ustanovili zavod za fiziologijo obmorskih prebivalcev. Zavod tvori zaenkrat eksposituro fiziološkega instituta turinske univerze. Zavod bo preiskoval vsestranski vpliv morja na človeški organizem.

pr >Fant, ti tega ne razumeš!< Ta lepi spis, ki ga je napisal Finžgar Kreku v spomin (D. i. S. 1917), je izšel te dni v nemškem predvodu v >Prager Presse< (IV., št. 50, str. 3). Prevod je oskrbel v gladki nemščini dr. Glonar.

pr Slovenski Pravnik. Zadnji snopč priča dva prispevka k praksi. Podpredsednik stola sedmorce, odd. B. I. Okretič piše: O pristnosti kazenskih sodišč s posebnim ozirom na razmerje, ki je nastalo vsled združitve pokrajin z različno zakonodajo v enotno kraljevino. Okrajni glavar dr. Fr. Ogrin pa prinaša zelo dobrodošel članec >Koliko upravnih instanc imamo in kakšne?< Med književnimi poročili je opozoril na dr. Dolencovo oceno za vsakega jugoslovenskega pravnika važne knjige >Prvobitno slovensko pravo pre X. veka<. Dalje prinaša ta snopč še drugi del zakonskega načrta o uredjenju sudova z opazkami prof. dr. Kreka, književna poročila in poleg raznih vesti civilne odločbe. S to številko je XXXVIII. letnik Slovenskega Pravnika zaključen. Odbor poziva vse slovenske pravnike na sodelovanje in naročbo. Oboje je potrebno, da se ohrani naše pravniško glasilo na isti višini kakor doslej.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sreda, 17. dec.: **ZORA, DAN NOC**. Red A. Četrtek, 18. dec.: **VERONIKA, DESENŠKA**.

Red E.

Petak, 19. dec. ob 8. uri popoldne >MOGOČNI PRSTAN<, mladinska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Sobota, 20. dec.: >MAGDA<, premijera izvirne drame. Red D.

Nedelja, 21. dec. ob 8. uri pop. >PRI HRASTOVIIH<, ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Sreda, 17. dec.: **NETOPIR**. Red F. Četrtek, 18. dec.: **JENUFA**. Red D.

Petak, 19. dec.: Zaprt.

Sobota, 20. dec.: >RIGOLETO<. Red A.

Nedelja, dne 21. dec. ob 8. uri zvečer >TOSKA<, gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simence. — Izven.

Torek, 23. dec.: >PIKOVA DAMA<, gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simence. B.

Puccinijeva Tosca se poje v naši operi v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer. S to predstavo počasti Narodno gledališče v Ljubljani kot kulturna ustanova spomini ne-smrtnega avtorja G. Puccinija, ki jo pred kratkim umrl po zavratni bolezni v Bruslu in bil v Milanu pokopan z največjimi častmi. Neštetokrat se je naslala Ljubljana na njegovih nesmrtnih zvokih in čin pjetete je, da se na ta način poklonimo velikemu mojstru. Podobne spominske predstave so se vršile po vseh večjih gledališčih.

Popoldanska mladinska predstava med tednom. V petek dne 19. t. m. popoldne ob 3 se uprizori v drami Milčinskega narodna pravljica >Mogočni prstan< kot dijaška in mladinska predstava pri zelo znižanih cenah. Starše opozarjam na to predstavo.

Zdenka Zikova in Marij Šimenc gosti v ljubljanski operi. V nedeljo dne 21. t. m. zvečer gostujeta v naši operi priljubljena pevca: gdč. Zdenka Zikova in Marij Šimenc in sicer v operi >Tosca<. Brez dvoma sta oba umetnika-pevca ravno v tej izredno priljubljeni operi v resnicu na višku svoje umetnosti. Predstava se vrši kot izven. — V torek 23. t. m. pa gostujeta v >Pikovi damic<. Predpredlagaju vstopnic se vrši od srede 17. t. m. dalje pri operni blagajni. Cene običajne operne.

Veronika Deseniška ui bila zadnji teden na repertoarju, ker je umrla gospe Šaričevi mati. Ta teden se igra v četrtek, dne 18. t. m. za abonma E, prihodnji teden pa v pondeljek, dne 22. t. m. za abonma F in na Stefanov dan, dne 26. t. m. izven abonmaja. Na to božično predstavo Zupančičeve tragedije opozarjam izvenljubljanske ljubitelje gledališča. Začetek ob 8. uri zvečer.

Ljubljanska drama igra v soboto 20. t. m. prvikrat izvirno slovensko dramo >Magda<, ki jo je spisal že po nekaterih drugih uspehl spisih dobro znani in priljubljeni slovenski dramatik dr. Alojzij Remeč. Drama nam kaže težko življensko pot ubogega dekleta, ki v boju za svojo srečo propade in omalne. Naslovno vlogo igra gospa Na-blocka. Pavla, ki je Magdi vedno isti: dasi nastopa ter poseza v različnih vlogah v njejno življenu, gospod Rogoz, Petra, gospod Kralj, Režira g. Lipah.

* * *

Lopudska sirotica. (Konec.) Označili smo že Vilharja kot skladatelje svečanega patosa, mogočnega, zanosnega čuvstvovanja. Novejši svetovni glasbeni razvoj mu je njegov nekdaj semtertja nekoliko bobneči patos poglobil, tako da očividno ni šel neopažen mimo njega čas Bizetov, Verdijev, Puccinijev — dissonanini zadržki n. pr. zlasti v vneseni melodiki zvene pogosto sladko, dražljivo kot pri Pucciniju in dajo njegovi glasbi priznak tiste globoke čuvstvenosti, iskrene, priršene glasbene zamisli, iz skritih srčnih globin privrele, ki jo na Pucciniju tako občudujemo. Slovesna vznescenost je poglaviti znak tudi te Vilharjeve glasbe, pred vsem v sočni, čuvstveni melodiki, pa naj se že razmahuje v mogočen patos, ali izveneva v sanjavo, skoroda sentimentalno nežnost, ali se razgrevata kot poskočen ljudski spev. Zato je tudi njegov recitativ tako patetičen, poln ognja, pestri orkester odtod poln patetičnih mest, patetična instrumentacija, ki zato tako izdatno uporablja troblja; pa mu seveda niso samo sredstvo za toplejšo, živahnjevo barvost, ampak izvečine tvorijo samostojen, izrazit melos. Ker ima Vilharjeva glasba svoj vir v globinah sodobnega glasbenega čuvstvovanja, ni čuda, če je tako učinkovita — da ne zapiše brezizraznega izraza — moderna, to se pravi našemu čuvstvovanju tako prijetna, mila. Sodobnosti, modernosti Vilharjev glasbi pa ne išče kakor sam pravi, v pretiranih, blaziranih, neutemeljenih kakofonijah, ampak v zajemljivem spajjanju harmonij in istotako zajemljivem razvoju melodij. Najvišji vzor v tem — pravi — mu je bil Cakjkovskij.

Ker je torej drama dobra, polna življenja, dobra, izvrstna glasbena plat te opere, je šlo pri uprizoritvi samo za to, da jo naša uprava enako dobro poda. In prav brez skrbi, da bi se nam moglo prida oporekati, pravimo, da je naša opera režijsko in glasbeno plat v celoti prav dobro zadebla. Ne trdimo, da ni bilo pravnikjer videti nikake negotovosti v režiji, nobenec najmanjje praske med orkestrom in odrom, vendor motnjave vse te malenkosti niso povzročale. Vtis je bil enoten, miren, igra, petje, glasba, režija vse zlito v zaokroženo celoto. Glasbeni del je spretno vodil g. Stritof, ki je pokazal obilo čutja za to, kar v partituri ni zapisano in se tudi zapisati ne da, česar skrivališče pa mora dirigent vendor čuti, izslediti, njega navzočnost dognati in pokazati, tako, da je bil orkester dober, kar lep. Kakšen malo hud zalet zlasti v trobilah bo pri ponavljanju še lahko natančneje odtehtal. Skladatelj sam je bil z uprizoritvijo zelo zadovoljen in je poudarjal, da ni vedel, da je opera tako lepa, dokler je ni slišal v Ljubljani. Hvalil je Stritofa kot čuvstvenega, razboritega dirigenta, ki čuti, kaj je v glasbi skritega. Pevska družina je bila dobro sestavljena. Najtežjo nalogo je imela gdčna Rozumova, ki se plevska v igravski vedno srečneje razvija. Kot nesrečna, deklisko nežna Mara je bila tako mila,

Kako dober, ljubek par je n. pr. tvorila z g. Banovcem v Foersterjevem Gorenjskem stavku! Rozumova in Banovca sta pevca, ki za- služita obilno pozornost.

lepo pela, nič manj lepo igrala; tudi dvojni nastavek, ki ga ji je menda privzgojila šola, se vedno bolj izgublja. Mladi umetnici se odpira še lepa bodočnost. Veseli smo je bili ta večer. G. Jiranek, ki smo ga to pot imeli prvič prilikom slišati, je kar usovren pevec, z brezhibnim nastavkom, v vseh legah popolnoma enako sočno, polno zvenčim glasom, ki je mikaven kot sladek, meden sad. To je izvršen pridobitev za našo opero, zlasti ker je tudi v igri dober. Kot Marini bratje so nastopali gg.: Zupan (Vlaho) prav dober, enako g. Čejič, ki nosi izvrsten, še ne izkopan zaklad v sebi, neprizakovano dober ta večer tudi gosp. Mohorič (Ivo). Kot Marin branitelj je nastopil v plemenito izklesani osebnosti g. Zathey, kot njena varhinja ga. Thierry-Kavčnikova, ki smo ob nju petju in vzorno podani častiti materi Mariji Orsolij z resničnim sočustvovanjem doživili nje težko usodo. Vsaka poteza na nje obrazu je pričala, pričal zvok njenega globoko patetičnega glasu, ki se nam je to pot na naše veselje zdel izredno svetel, kakor da je tisti samostanski mir, ki se je razlil nad njeno dušo, osvetil, omilil tudi njen glas z njega sicer premračnim koloritom. Celo prav male vloge niso bile slabе: Perkov mornar, ge. Ribičeve prvi devojki je semtertja kot ton zazvenel, kot da prihaja iz gria g. Lovšetove, kar smo ob neki drugi prilikli še jasneje čutili. — Da kratko, v eni besedi povzamemo, kar moremo po enkratnem gledanju in poslušanju izjaviti: >Lopudska sirotica< spada gotovo med najboljše slovenske opere. Želimo samo, da se skladatelju v utehu, slovenskemu in hrvatskemu narodu v slavo Talijini hramovi širom slovenskega sveta Vilharjevemu delu čimprej odpri.

K. —

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, 21. decembra ob pol 8. uri zvečer REVIZOR. Gogoljeva komedija v petih dejanjih. Predprodaja vstopnic kakor običajno. Dvorana bo toplo zakurjena.

Po svetu.

sv Trikratni umor in samoumor upok. ritmostra. V Judendorfu na Štajerskem je 36 letni upok. ritmoyster Pavel Dammers dne 14. t. m. zvečer v svoji vili ustrelil svojo ženo, desetletnega sina Erika in sedemletno hčerko Eva, nato se pa sam zastrupil. Dveletna sinčka Petra je pustil živega. Kakor izhaja v pisem, ki jih je pisal Dammers pred smrto neki prijateljski družini, kateri izroča v varstvo malega Petra, sta se z ženo dogovorila, da gresta prostovoljno v smrt in vzameta s seboj tudi oba starejša otroka. Kaj ju je gnalo v smrt, še ni pojasnjeno. Dammersove gmotne razmere so bile dosti ugodne.

sv Pozno odlikovanje. >Petit Parisienc poroča iz Annecy-ja, da je bil pred kratkim odlikovan 97 letni Martin Maurice z vitežkim križem reda >italijanske krone< za svojo hrabrost, s katero se je odlikoval v bojih za neodvisnost Italije — 1. 1859!

sv Največji hotel sveta. V Chicago bodo imeli v najkrajšem času hotel, ki bo prekosil tudi newyorške. Stal bo 17 milijonov dolarjev, visok 170 metrov, sob bo imel 3400, za 1000 več kakor Pennsylvania-hotel v New Yorku, ki je bil doslej največji na svetu.

sv Junak znanosti. Francoski minister za javna dela in zdravstvo je predlagal, naj se profesorju Bergonie podeli veliki križ častne legije. Bergonie je znan posebno zato, ker so mu moralni vsled znanstvenih del pri raziskovanju žarkov odrezati roko.

Priporoča se specialna trgovina za otroške oblike in plaške

M. Krištofič-Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

Gospodarstvo.

Gospodarske neprilike v Bosni.

Sarajevo, 14. decembra 1924.

Svojedobno je bila Bosna s svojo avtonomijo in posebnim državopopravnim odnosom v državi izredno prospevajoča pokrajina. Poleg tega je bivša a. o. uprava gradila železnice in ceste, zidala v vseh mestih moderna državna poslopja, posebno sodnije, hoteli itd. ter hotela prirodno bogato in lepo Bosno odpreti vsem. Avstrijski, madžarski in nemški kapital so osnovali važne in močne industrije, ki so cvetale pod pravim državnim zaščito in podporo.

Nobena pokrajina v naši novi državi pa ni po prevratu toliko nazadovala kot ravnina Bosna, tista Bosna, radi katere je nastala svetovna vojna in ki bo v urejevanju notranjepolitičnih naših vprašanj igrala važno vlogo. Ravno Bosna najpreje zahteva in kriči po potrebi avtonomije, ker je zgodovinsko in geografsko celota, a plemenito in versko se stvari ne dajo drugače urediti, ako se ne pusti Bosni vsaj v sedanji celoti, oziroma te celote ne prilagodi vsem prirodnim zahtevam prirodnih mej.

Izmed vseh mest v Jugoslaviji je ostalo glavno mesto Bosna — Sarajevo najbolj zaščiten. Preje cvetoče mesto z obširno trgovino, ki je danes pod težo že skoro 10 letnega komisarijata, trpeče provincialno mesto brez napredka, brez gradbene dejavnosti in brez izgleda na boljšo bodočnost. Se več! Nesrečni centralizem in porazdelitev pokrajinskih uprav na velike županije je vzel mestu se tiste borce plačane uradnike, ki so bili prej na sedežu pokrajinskih uprav, a vzel je mestu tudi prejšnji pritok tujev iz dežel, ki so prihajali po uradnih opravkih, obenem radi trgovine v Sarajevo.

Veliko pomanjkanje gotovine tisič vso bosensko trgovino in industrijo, čeprav ima Sar

zov v Italiji 6154. V istem razdobju lani je bilo 4621, leta 1922. 2808, leta 1921. 1368, leta 1920. pa samo 532. Iz teh podatkov je razvidno, da se gospodarski položaj Italije od leta do leta slabša.

Borze.

16. decembra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.8810—2.9110 (2.88 do 2.91), London 314.3750—317.3750 (314.10 do 317.10), Newyork 66.64—67.64 (66.70—67.70), Pariz 3.60—3.65 (3.6050—3.6550), Praga 2.02 do 2.04 (2.02—2.05), Dunaj 0.093950—0.005950 (0.0939—0.0959), Curih 12.0850—13.0850 (12.98 do 13.08).

Curih. Belgrad 7.70 (7.70), Pešta 0.0070 (0.0070), Berlin 1.2290, Italija 22.27 (22.26), London 24.24 (24.25), Newyork 516.60 (516.60), Pariz 27.82 (27.70), Praga 15.6125, Dunaj 0.007280 (0.007280), Bukareš 260 (265), Sotija 3.75 (3.75).

Dunaj. Devize: Belgrad 1058, Kodanj 12.330, London 333.100, Milan 3059, Newyork 70.935, Pariz 3824, Varsava 13.610. — Valute: dollarji 70460, angleški funt 331.300, franc frank 3790, lira 3025, dinar 1053, češkoslovaška krona 2130.

Praga. Lira 146.40, Zagreb 50.50, Pariz 183.25, London 159.05, Newyork 33.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921 65 (denar), 2 in pol odstot. državna renta za vojno škodo 124 (denar), Celjska posojilnica o. d., Celje, 210—211 (210 zakljič), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 222 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 124—130, Strojne tovarne in litarne, Ljubljana 130—147, »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1400—1420, 4 in pol odstot. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 89 (blago). — Jutri borza ne posluje.

Zagreb. Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 109.50—111, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 59, Jugoslavenska banka, Zagreb 101

do 102, Ljubljanska kreditna banka, tu 223 do 224, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 880 do 900, Slavenska banka, Zagreb 85; Dioničko društvo za eksploatacijo drva 80, Hrv. slav. d. d. za ind. šećera, Osijek 770—780, Guttmann 735—740, narodna šumska industrija, Zagreb 67, Trboveljska premogokopna družba, tu 430, Združene papirnice Vevče 85—90, vojna odškodnina 124.50—125, 7 odstot. drž. inv. posojilo 65—66.

Dunaj. Alpine 386.000, Greinitz 154.500, Kranjska industrijska družba 471.800, Hrvatska eskompt. banka 118.000, Leykam 161.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 59.000, Avstrijske tvornice za dušik 172.000, Guttmann 562.000, Mundus 840.000, Slavex 235.000 Slavonija 66.000,

BLAGO.

Ljubljana. Les: testoni od 2.25 m, 25 cm do 10—29, media 23, fco meja 700 do 720, remeljni 7.7, 8.8, I. in II., fco meja 690, hrastovi železn. pragi, 250, 25×15, fco nakladalna postaja, za komad 54, deske, 20, 25, 30 mm, monte, fco meja 590—610, bukova drva, 1 m dolž., napolnuha, fco nakladalna postaja 3 vag, 25, 26, zaklj. 25. — Žito in polj. pridelki: pšenica domaća fco Ljubljana 420, pšenica bačka, par. Ljubljana 465, oves bački, fco Ljubljana 360, koruza nova, gar, fco slav. postaja 185, koruza nova, umetno sušena, defekt, fco Ljubljana dostavljen na dom 120 q 230, 250, zaklj. 250, laneno seme, fco Ljubljana 700, otrobi srednje debeli, fco Jarše 240, krompir doleniški fco nakladalna postaja 185. — Stročnica, sadje: fižol ribničan, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 505, fižol prepelčar, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 580, fižol mandolom, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 480, jabolčna marmelada v zaborah pe 12 in 24 kg 2400. — Jutri borza ne posluje.

Misijonski vestnik.

Mladinsko misijonsko praznovanje bo v Ljubljani 28. decembra, v nedeljo po Božiču, na god Nedolžnih otrok v uršulinski cerkvi. Spored: Ob osmih zjutraj sv. ob-

bajilo (popolni odpustek), sv. maša s petjem za žive člané Dejanja sv. detinstva Jezusovega. Popoldne (istega dne in istotam) nagovor, slovesno blagoslovljenje mladine, nato litanijske imena Jezusovega. — Starši, varihi, opozorite deca na to!

Vestnik »Dejanja sv. Detinstva Jezusovega« — poročilo za 1. 1924 — je na razpolago. Skofjsko vodstvo prosi gg. poverjenike, da bi določeno število knjižic kakor tudi spremembe podobice priljivo ali sami ali pa po zanesljivih osebah prevzeti v trgovini K. T. D. (Ničman) v Ljubljani. S tem bo prihranjeval mnogo poštnih stroškov v prid misijonstvu. Tudi gg. ki hočejo Sv. Detinstvo Jezusovo novo vpeljati, dobe po želji primerno število knjižic in podobice.

Dijaški vestnik.

D Tovariši. Danes ob 20. uri je kongresijski sestanek v Akademskem domu.

D Konzult C. A. M. Danes ob četrtek 3. ura je na stanovanju g. prezesa seja konzulta. — Prefekt C. A. M.

d Sklicujem izredni občni zbor novomeške podružnice Slovenske dijaške zveze, ki se bo vršil v božičnih počitnicah in stev v tork pred novim letom t-j. 30. t. m. ob 9. uri po prihodu ljubljanskega in belokranjskega vlaka. Izredni občni zbor se bo vršil v Novem mestu v veliki sobi gostilne Košak. Ker je občni zbor izredne važnosti in vitalnega pomena podružnec, se vabite tem potom vsi katoliški akademiki novomeškega in črnomalskega okraja, da se istega sigurno udeležite. Vabljeni ste posebno mlajši akademiki, ki se niste vpisani med člane podružnice, kakor tudi srednješoleci. Iskreno vabljeni tudi gg. starešine naših akademskih društev!

Prosvetna zveza.

Dalmacija je naslov II. prosvetnega večera, katerega priredi 19. dec. ob 8 zvečer v Ljudskem domu Prosvetna zveza. Večer bo podal celotno sliko krasne Dalmacije, penečih

valov jadranskega morja, tihega življenja dalmatinskega ribiča. V skrivnostno življenje mornarjev nas bo vpeljal Rubensteinov »Mornar«, katerega poje iz prijaznosti priznana solistinja Slavka Saxova. Gospod Likovič bo podal Schubertovega »Colnarja« in »Viharno jutro«. Vse skladbe spremila na glasovirju g. P. Potočnik, konservator. Miloš Stare, akademik, priznana deklamatorska moč, bo deklamiral Alekse Šantič: Naše pokolenje. Po lepi dalmatinski rivieri nas bo spremil profesor Mazovec, ki je večkrat prepotoval Dalmacijo. Ob lepih sklopčnih slikah bomo za trenutek pozabili na mrzlo ljubljansko meglo in se greli na obali jadranskega morja. Priatelji Dalmacije na svidenje v petek zvečer v Ljudskem domu!

Naznanila.

Predavanje v Pravniku. V četrtek dne 18. t. m. bo predaval na sestanku društva »Pravnika« g. ravnatelj dr. Ludvik Böhm o predmetu: »Morska obala v teoriji in praksi.« Predavanje se bo vršilo v dvorani št. 79, prvo nadstropje deželnega sodišča in se prične točno ob pol šestih popoldne. Društveniki se vabijo k obilnemu udeležbi, priatelji dobrodošli.

Poizvedovanja.

Zatekla sta se dva petelinia v hišo, Streliška ulica 5. Lastnik teh naj se zglaši istotam, kjer jih tudi prejme.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Cas opazovanja	Barometrična vrednost v mm	Termometer v °C	Barogram intenzitet v °C	Nebo vetrov	Padačna vrednost v mm
15./12. 21 h	744.4	0.0	0.5	obi.	—
16./12. 7 h	740.7	-2.5	0.2	megla	0.0
16./12. 14 h	740.5	0.0	0.2	megla	—

Sodar Slovenec v Avstriji, išče mesta. Delodajalec naj mi preskrbi uradno dovoljenje za delo. Ponudbe pod »Sodar 7873« na upravnosti »Slovenca«.

NAJEOLJŠA REKLAMA so oglasi v »Slovencu«.

Irboveljski premog koks angloški premog sileziske brikelite
dobavlja ILIRIJA tu Kralje Petra trg 8. Tel. 220 Plačilo tudi na obroke.

Lepa HIŠA

na zelo prometnem kraju, s trgovskim lokalom, pravljiva tudi za gostilniško obrt, se proda po ugodni ceni. Naslov v upravi: 7890

Kože veverične, zajete, podlažične

in vse druge, od divjadi, kupuje v vsaki množini

D. ZDRAVIČ

Ljubljana, Sv. Florijana ul. 9.

JAVNI DRAŽBI

bo prodajal dne 26. DECEMBRA 1924, t. j. na Sv. Stefan dan — MATIJA PERUSEK, kovač v Višnji gori št. 75 — sledi:

500 kg lepe črne detelje (prve), pribl. 3000 kg lepe sladke mrve, 1500 kg slame, 1200 kg repe, dobro obrajen kovački meh, še malo rabljeno tehnico, omara za obliko, pisalno mizo, šivalni stroj za šivje, voziček z lestvicami, jermička (žila) in druge stvari.

OKRASKE za božično drevo

svečice, božične in novoletne razglednice, najceneje v veliki izbi IVAN BAHOVEC, Sv. Jakoba trg št. 7.

Salama

prve vrste

novareba popolna

debela se posodi.

Prva hrva

tvornica

salam, sušen

nega mesa

in masti

M. Gavrilović-a sinovi d. d.

Petrinj.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

R. Bunc in drugi

Ljubljana, Cele Maribor.

ČEZ 50 LET

se uporablja z najboljšim uspehom PICCOLI-JEVA

ŽELODČNA TINKTURA

katera krepča želodec, pospešuje slast in ospršite telo.

Naročila sprejemajo:

lekarna dr. G. PICCOLI

Ljubljana, Dunajska cesta.

Franc Erjavec

„pri zlati lopati“

trgovina z zelenino

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

(prej Hammerschmidt)

priporoča svojo bogato začelo raznovrstne zelenine ter tudi pravovrtni dalmatinski Portland cement po nizki ceni.

Ribole

pristna vododržana ribja mast

D. Zaloznik, Ljubljana, Mirje 4.

Inscr. rate v »Slovencu!«

Glavno zastopstvo

in skladisce po tovarniški ceni

TALMONE ČOKOLADA

IPAK NAJBOLJJA

Rade Kundic, Zagreb

Samostanska ulica št. 1.

Telefon 8-90.

pet bil sklonil h Kakuju, ki mu je nekaj šepeval v uho, pogledal Tuo in je rekел:

»Sama vidiš in slišiš, kraljica. Moje ljudstvo ti ne zaupa in to je surovo ljudstvo, ki ga ne bom mogel dolgo zadrževati. Če se te polotijo, bo tvoje nežno telo kmalu raztrgano na več kosov, nego je bilo Osirisovo, ko ga je

Dobre knjige in muzikalije

so

božična darila stalne vrednosti.

Velika, vsakovrstna izbera v knjigarni in trgovini z umetninami in muzikalijami

I.G. KLEINMAYR & F. BAMBERG,
dr. z o. z. — LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 26.
Oglejte si izložbo!

Oglejte si izložbo!

Zahvala.

Ob priliki smrti naše ljubljene sestre, svinke in tete, uršulinke

M. Bonaventure

roj. MILICE PIRC

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njen zadnji pot.

Posebno se zahvaljujemo preč, uršulinam, ki so jo v težki in dolgotrajni bolezni tolazile in ljubezni negovala do zadnjega — nadejte preč, gg. duhovnikom in vsem darovalcem cvetja.

Žaluoče rodbine:

Pirc, Poljanec, Potočnik.

Za Božič priporoča Nova založba

T. Z. O. Z. V LJUBLJANI, Kongresni trg št. 19,

knjige in sliknice za otroke in mladino; šolske in pisarniške potrebuščine v bogati izberi, zlasti še pisarniške garniture in leposlov. knjige, tudi inozemskih založb, pisemski papir, vse najfinješje risalno orodje itd. — Za božično dresesce na-
kit in jaslice.

Tovarna vijakov

Splošne stavbene družbe MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 12

Vijaki za les vsake vrste
in vsake velikosti, zakovice
za pločevinu, iz medenine,
žeze, bakra in aluminija itd.

Kaj mično BOŽIČNO DARILO za naše malčke in za
solsko mladino je brez dvoma pravkar izšla knjižica

Utva: »Kraguljčki«

Zbirka nežnih, deloma liričnih, večinoma pripovednih
pesmic, katerim je dodala Ksenija prav ljubke ilustra-
cije. — Cena 18 Din.

»ZVEZNA KNJIGARNA« — LJUBLJANA
MARIJIN TRG št. 8.

OBIŠCITE TRGOVINO
B. VESELINOVICA & KO., MARIBOR
GOSPOSKA ULICA 26. — Ima veliko izberi: srajce,
ovratnikov, nogavic, klobukov, čepic, triko-perila, vol-
nene trikotaste, šalov, svilenih bluz, kravat. — Fini fran-
coski parfemi: Coty, Hubigan, Gybs, Botot, Zermantie,
Piver, Simon, Roger Golet, kol. vode 4711 in Maria
Farini, fina mila, pudri, Kaloderme, Odol, in drugo. Do-
bitte dobro blago po solidnih, znižanih cenah. — Od
oktobra t. l. nov princip: malo zasluga — velik obrat!

KNJIGOVODJA - BILANČNIK

prvovrstna moč, ISCE pri-
mernega mesta kot pisar-
niški vodja ali glavni knji-
govodja pri večjem trgov.
ali industrijskem podjetju.
Ponudbe na upravo lista
pod šifro »DOBRA MOČ«.

Prodam 30 komadov
delnic Zadr. gospodar. banke v Ljubljani
s kuponom 1924. po lastno
plačanem kurzu 530 K za
komad. — Ponudbe na upravo
lista pod »Dobro in var-
no naložen kapital«. 7845

STOLAR ZA MODELE

neočenjen, vrstan, traži se
za trajno namještenje. —
Upitati kod Jak. REICHA
SINOVI, tvornica strojeva
i uvaonica željeza, NOVI
SAD. 7879

BLAGAJNIČARKA

prakso išče mesta. Na-
slav v upravi pod 7812.

Trapist kilogram po 25
Din. in ČAJNO
MASLO kilogram po 55 Din,
pošilja po povzetju v vsaki
množini Mlječarska udruga v
Viroviči. 7742

ZELEZNA PEĆ
prav dobro ohranjena, se
po nizki ceni prodaja. —
Ogleda se: Gradišče št. 7,
na dvorišču. 7886

Praktikantinja
z enoletno prakso, z zna-
njem slovenskega, nemške-
ga in nekoliko srbohrva-
škega jezika, išče primerne
službe. Cenj. ponudbe na
upravo lista pod štev. 7901.

PLETILNI STROJ

št. 10/40 cm oddam ple-
tilji za delo na domu. Po-
izve se: POLJANSKI NA-
SIP št. 34, I. nadstropje.

VILA naprodaj, obsto-
ječa iz treh sob,

1 sobe za služkinjo, kuhinje,
kleti, drvarnice. Poleg
gospodarsko poslopje, ob-
sežen vrt za zelenjava in z
leplim sadnjim drevenim. Ista
se nahaja 7 minut od po-
staje Vižmarje, stanovanje
tako na razpolago, cena
po dogovoru. Naslov se iz-
ve v upravi po štev. 7913.

Skladiščnik

SPIRITUOZNE BRANZE s
kavcijo in prvovrstnimi re-
ferencami, se sprejme. Ob-
širne ponudbe z navedbo
dosedanjega službovanja na
upravo pod A. A. B. & Co.

POZOR KROJACI,
SIVILJE in NESIVILJE!

Kaj ti koristi krov brez
pouka? Naroči ga v konc.
krojni šoli, Židovska ul. 5,
Ljubljana. Dobri krov, ki
pristaja brez poskušnje, na
željo ekspresno. — Brzojav: Konc. krojna šola, Ljubljana

7886

če prodajate

karkoli, — javite naslov
»POSREDOVALCU«, Ljub-
ljana, Sv. Petra cesta 23.

HIŠNICA

sred. let, samica, vdova z
1 odrasle, otrokom ali po-
ročena brez otrok se išče
s 1. januarjem. Poizve se v
trgovini M. Orehek, Kolo-
dvorska ulica štev. 28.

Zaradi družinskih razmer se
prodaja tako po ugodni ceni

majhna hiša

z leplim vrtom, cel dan na
solčnati legi. — Naslov v
upravi lista pod štev. 7898.

TEHTNICA

DECIMALKA za 500 kg. z
uteži vred, v dobrem stanju
naprodaj po ugodni ceni.
Naslov v upravi pod 7899.

Vajenec

poštenih staršev, se takoj
sprejme za kavarno. Oskrba
vsaj v hiši. — KAVARNA
»PRESEREN« — Ljubljana.

Dr. JUG

zopet ordinira

od 11 do pol 14.

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po
posebnem naročilu v priznano fini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI
Kopitarjeva ulica 6/II.

Popolnoma varno naložite denar v LJUBLJANSKO POSOJILNICO

registrirana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

Mestni trg štev. 6

ki ima že nad

10,000,000.— Din jamstvene glavnice

Vloge na hranil. knjižice in tečoti račun obrestuje najugodnejše

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljše bronaste zvo-
nove, po kakovosti nadkrijajojo
one iz predvojne dobe, čisti har-
monični glasovi, 4 tedenski do-
bavni rok, večletno jamstvo. —
Odlikovana tvrdka z
zlati kolajno. Cene
najnižje v Jugoslaviji

Perilo za dame in gospode

Različno kombi-
nirano perilo po najnižjih cenah

primerna božična darila

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1

Prodajalka mlajša moč

se sprejme z 1. januarjem
1925. Ponudbe s sliko na
POŠTNI PREDAL štev. 12.
p. ROGATEC. 7903

ČAJ V OTROŠKI SOBI

ČAJNA ROČKA „popolni“

ZATO V VPORABI NAJCENEJŠI
IN OBENEM NAJFINEJŠI

IZSLA STA OBA DELA

»Poslednji dnevi Pompejev«

eden najznamenitejših
romanov svetovne literature!

Prvi del (355 strani), brošir. Din 30.—, vezan Din 36.—

Drugi del (280 strani), brošir. Din 26.—, vezan Din 32.—

Naročila sprejema:

»ZVEZNA KNJIGARNA« — LJUBLJANA
MARIJIN TRG št. 8.

Inserati v »Slovencu« imajo po-
poln uspeh. — Inserirajte v njem!

KAM?

se budem sel slikat za legi-
timacijo? — Gotovo v foto-
grafici atelje KUNC FR.
Ljubljana, Wolfova ul. Tam
dobim slike najugodnejše!

Mlin in žago

prodam radi slab. zdravja.
V mlinu je 6 parov kamnov
in stope. Žago je na 1 gater
venecijanka in cirkular. Vse
v najboljšem stanju, na vo-
di Krka, jez naraven. Obrat
se lahko izvršuje skozi celo
leto, ker voda ne ovira ne
v suši in ne v največji po-
vodnji. Naslov: Ivan Tomšič,
Dvor p. Žužemberku, Dolen-

Trgovci in obrtniki, pozor!
SUHO bukovo oglje
brez prahu, v vrečah in pa-
piernatih vrečicah, dobavlja
iz skladischa LUDVIK ILER-
SIC, Vojaška ulica, za bel-
gijsko vojašnico. 7775

Damski klobuki
nakiteni, od 100 do 150 Din
baržunasti nakiteni od 200
do 300 Din, velour svilni po
200 Din. Oglejte si izložbo!

HORVAT,
modistka — Stari trg.

Zapustil nas je za vedno naš toliko ljubljeni soprog, oziroma oče, gospod

Karl Zalokar

tovarnar in veleposestnik

Zemeljski ostanki predražega se prepeljejo dne 16. decembra 1924 ob 3. uri
popoldne iz mrtvašnice pri Starem pokolišču na glavni kolodvor.

Pogreb se vrši dne 17. decembra 1924 ob 3. uri popoldne pri Sv. Križu v
Ljubljani, kjer položimo pokojnika v lastno rodbinsko raket k večnemu počitku.

Maribor, dne 15. decembra 1924.

Boris, Sonja
otroka.

Ostali sorodniki.

Ema Zalokar roj. Žnideršič
soproga.